

MAGYARÁG

1939. Okt. 20
VIII. No. 291

2 lei

Tulajdonos és főszerkesztő:
ÖZV. PÁSZTOR EDÉNÉ

Alapította: **PÁSZTOR EDE**

Felolós szerkesztő:
DR. ZOLTÁN JENŐ

Bejegyezve: Tribunalul Bihor Ordonanța No. 15—1938. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea—Nagyvárad, Piața Mihai Viteazul Viteazul 4.

Félmillió katona feláldozása árán akarja Hitler átförni a Maginot-vonalat Olasz lapok szerint is súlyos veszteséget szennedtek a németek

(Páris. Havas). A francia nagyvezérkarhoz befutott információk szerint az e héten lezajlott két német támadás csak arra szolgál, hogy az ellenfelek közötti érintkezést ki-mélyítse, de nem bevezetője egy általános támadásnak. Erre mutat, hogy a frontszakaszon nem vonultattak fel jelentékenyebb számú harci-kocsit sem.

A Reuter értesülései szerint viszont a németek a Saar és Mosel vidékére, a fronttól huszonöt kilométer mélységben új csapatokat vontak össze. A Reuter megjegyzi, hogy a németek területi nyeresége nem áll arányban az elszenvedett veszteséggel. A németek 6—7

ezer embert vesztek.

Súlyos német veszteségről számol be a Messenger is.

(London. Reuter). A legújabb francia jelentések szerint a németek a Mosel és Saar vidékén új offenzívára készülnek. Erre mutat az a körülmény, hogy ezen a vidéken új csapatokat vontak össze. A francia jelentések szerint az e héten lezajlott két támadásban a németek vesztesége rendkívül nagy, a német részről elesett katonák száma 6—7 ezerre tehető.

(Páris. Havas). A párisi rádió utal Hitler azon kijelentésére, hogy félmillió ember feláldozásával akarja átförni a Maginot vonalat. Ez azonban még egy millió áldozattal sem fog sikerülni.

Nagy néptüntetések közben

Megkezdődött a stockholmi királyi értekezlet

Roosevelt üzenetet küldött az értekezletnek

(Stockholm. Reuter). A norvég és dán király tegnap megérkeztek Stockholmba. Ugyancsak tegnap érkezett meg Kallio finn köztársasági elnök és Erkko miniszterelnök is.

A svéd lapok emlékeztetnek arra, hogy az 1914 decemberi stockholmi értekezleten ugyanez a három király képviselte a három északi országot, mint ma.

Az argentinai köztársaság elnöke tegnap táviratot küldött a svéd királynak, amelyben közli, hogy az argentin kormány és nép élénk érdeklődéssel kíséri a stockholmi értekezletet.

(Stockholm. Havas). A francia távirati iroda jelentése szerint a stockholmi királyi értekezlet napirendjén három pont szerepel. Az északi álla-

mok függetlenségének és semlegességének megóvása, különös tekintettel Finnországra. 2. Az északi államok semlegességének különböző szempontjai. 3. A nemzetközi helyzet megvizsgálása. A Havas szerint valószínű, hogy az északi államok

az általános békevágy hangsúlyozásán túl nem vállalkoznak békeközvetítésre.

A „Szocialdemokraten” című lap szerint a finn kérdés nem fenyegethet veszedelemmel. A lap szerint

nagy néptüntetés lesz a stockholmi királyi palota előtt.

A svéd lapok vezércikkben méltajták a 81 éves Gusztáv svéd királyt.

A vendég államfők Gusztáv

király vendégei voltak ebéd-en, ugyanakkor a svéd külügyminiszter kollégáit látta vendégül ebéd-en.

(Stockholm. Reuter). Roosevelt elnök tegnap üzenetet küldött az északi államok értekezletéhez, amelyen kijelentette, hogy az Egyesült Államok kormánya és népe élénk figyelemmel kíséri a semleges államok államfőinek értekezletét és reméli, hogy annak eredménye a háború kiterjedésének megállítására lesz.

A stockholmi Tagbladet című lap nem tartja valószínűnek, hogy az északi államfők értekezlete az egység semlegesség leszögezésén túl békeközvetítésre is elszánná magát, de amennyiben ez megtörténne, a béke alapfeltételül Lengyelország és Csehország füg-

getlenségének visszaállítását tekintenek.

A finn kamara folyosóin teljes optimizmus uralkodik. Ma már nem kélekednek abban, hogy az oroszokkal való tárgyalás teljes megegyezéssel fog végződni. Tekintettel azonban a stockholmi értekezletre, úgy határoztak, hogy az orosz javaslatokra adandó választ csak a stockholmi megbeszélések befejezése után szövegezik meg.

(Stockholm. Havas). A legújabb jelentések szerint a finn államelnök visszautazott Helsinkibe, hogy személyes utasításokkal lássa el a Moszkvában visszatérő Paraskivi delegátust. A szovjet kormány ugyan is sürgette a küldöttség visszatérését. Az államelnök holnap visszaér Stockholmba.

Aláírják a török-angol szerződést

(London. Reuter). Az angol távirati iroda jelentése szerint ezen a héten aláírják az angol-török segélynyújtási szerződést.

Az angol távirati iroda szerint Papen végleg elutazott a török fővárosból. Felesége holnap utazik utána.

CHAMBERLAIN: Tengeri veszteségeink félszázalékot sem tesznek ki

(London. Reuter). Chamberlain angol miniszterelnök tegnap az angol alsóházban rövid, de mélyreható beszédben ismertette a háború jelenlegi állását. Beszéde elején kihangsúlyozta azt a teljes egyetértést, amely az angol és francia kormányok között a hadvezetésben megnyilatkozik, valamint rámutatott arra, hogy Anglia partvédelmének megszervezése a lehető leg-tökéletesebb, aminek bizonyítéka a német tengeraltjárók sorozatos elsüllyesztése.

Ezután a semleges államok állásfoglalását ismertette és kijelentette, hogy a semleges államok legnagyobb része helyesli Anglia magatartását, illetve azt, hogy a háború kényelmetlenségének vállalásával is végrehajtja célkitűzéseit. A háború kimenetele nem lehet kétséges és az a nyugalom és felvirágzás új korszakát nyitja majd meg, aminek hasznát a semleges államok

is élvezhetik majd.

A hadihelyzetre vonatkozóan kijelentette, hogy az angol expedíciós divíziók elfoglalták állásaikat a nyugati fronton. Kijelentette, hogy azok a német híresztelések, amelyek az angol tengeri haderő nagy veszteségeiről, a Hood és a többi páncélos elsüllyesztéséről számolnak be, nem felelnek meg a valóságnak. Az angol haditengerészetnek egyetlen nagyobb vesztesége a Royal Oak, viszont az elsüllyesztett kereskedelmi hajókkal együtt az angol tengerészeti eddigi vesztesége nem több, mint fél százalék.

Az egyik munkáspárti képviselő a Szovjettel való kereskedelmi kapcsolatok felvételét sürgette.

(London. Reuter). Német tengeraltjáró szerdán elsüllyesztett egy angol gőzöst az Atlanti óceánon. A legénységet megmenették.

Mai számunk 8 oldal, 2 lei

Német hadijelentés:**Sok francia foglyot ejtettünk, több angol hajót bombáztunk**

(Berlin. DNB). A német vezérkar tegnapi hadijelentése a következő:

A Mosel és Ffalz közötti vidéken a németek erőteljes előretörése következtében a franciák feladták állásaikat és visszavonultak. Csapataink igen sok foglyot ejtettek.

Légiflottánk ismét megtámadta az angol partokat. Ez-

utal Scapeflow kikötőjét bombáztuk. Több kereskedelmi hajót és egy csatahajót találat ért. Lelőttünk egy angol repülőgépet, amely bomba vetőnkkel felvette a harcot. Az angol léghajó tüzérség egy gépünket megsemmisített.

Az elmúlt két nap alatt összesen tíz ellenséges repülőgépet lőttünk le.

Papen Ankarából váratlanul visszautazott Berlinbe

(Ankara. Reuter). Papen ankarai német nagykövet váratlanul Berlinbe utazott. Papen elutazása a török fővárosban nagy meglepetést keltett.

Törökország és a Szovjet között szivélyes marad a viszony

(Ankara. Reuter). A török lapok moszkvai tudósítói szerint a mérlekedő szovjet körök hangoztatják, hogy bár Saracioglu moszkvai tárgyalásai során nem értek el egy minden irányba kiterjedő közös megegyezéshez, de a török külügyminiszter elutazása nem jelenti a tárgyalások megszakítását és a két állam barátságos viszonyában sem állt be semmiféle változás.

(Páris. Havas). A francia távirati iroda jelentése szerint Párisban nagy meglepetést keltett, hogy — bár megállapodás nem jött létre — Anka-

ra és Moszkva között fennmaradt a szivélyes viszony. — Örömmel fogadták Ankará-

ban azt a hírt is, hogy a török kormány tiszteletben tartja Angliával és Franciaországgal szembeni kötelezettségeit.

Kinevezték a lengyel köztársasági elnök esetleges ulódját

(Páris). A Párisban lengyel köztársasági elnökké kinevezett Raczkievics tábornok alapota sulyosra fordult. Az elnök ezért esetleges ulódjául Sokorski tábornokot nevezte ki.

Szigoru hadicenzura Esztországban

(Tallin. Reuter). Laidoner, az eszi hadsereg főparancsnoka megtiltotta, hogy a külfölddel távirón vagy rádióon bármilyen politikai jellegű hírt közöljenek. A magánkódexek és titkosírások használatát eltiltotta. Elrendelte a posta, táviró és távbeszélő ellenőrzését. Eltiltotta a zárt helyiségeken kívüli fényképezést. Megjelölte azokat a városokat és vidékeket, amelyeken külföldi állampolgár csak speciális engedéllyel tartózkodhat.

Államtanács Ankarában

(Ankara). Szerda délután államtanács volt Ankarában a köztársasági elnök elnöklése alatt. Az államtanácsban részt vett a vezérkari főnök és a kamara elnöke is.

Bastianini nem adta át Mussolini tervezetét Halifaxnak

(London. Reuter). Bastianini az új londoni olasz nagykövet tegnap átnyújtotta az angol királynak megbízólevelét. A Stefani jelentése szerint a nagykövet királyi kihallgatásán csupán a megszokott diplomáciai formalitások játszódtak le és így Bastianini, a találgatásokkal ellentétben, nem nyújtott át az angol királynak semmiféle Mussolini-től eredő tervezetet.

Veszek ócska ólmo! Cim a kladóban**Hivatalos magyar jelentés szerint****110 nyilast tartóztattak le Budapesten****A „hungarista légió” puccs útján akarta a Szálasi-féle „munkaállamot” megteremteni**

(Budapest. MTI). A magyar távirati iroda hivatalosan közli, hogy a feloszlatott Hungarista mozgalom földalati dolgozó hivei a falvakban utszéli hangú és lázító tartalmu röpiratokat osztogattak. A rendőrség a nyomozás során megállapította, hogy a röpiratokat Budapesten

nyomtatták és a szétesztő központ is itt működik. Harminc személyt, akiknek bűnössége megállapítást nyert, letartóztattak, ugyanakkor a technikai berendezés eszközeit is lefoglalták. A kihallgatások során kiderült, hogy a hungaristák között egy elitgárda működött „Hungarista légió” néven, amelynek tagjai Szálasi mozgalmára esküdtek

fel és terveik között rendzavárás és a hungarista munkaállam puccs által való átvétel is szerepelt. Ezeket is letartóztatták és megindították ellenük az eljárást. A hungarista mozgalommal kapcsolatosan a rendőrség összesen 110 embert helyezett őrizetbe. Mindazok a hírek, melyek ezen túlmenőleg napvilágot láttak — alaptalanok.

Hétfőn nem lesz hetivásár Nagyváradon

(Nagyvárad). Nagyvárad polgármesteri hivatala az október 23-i légvédelmi gyakorlatra való tekintettel a hétfői hetivásárt keddre halasztotta.

Pontosan kapják meg ezentul leveleiket és csomagjaikat a koncentráltak

(Bucuresti). Tekintettel arra, hogy a koncentráltaknak küldött levelek és csomagok kézbesítésében némi késésekre vonatkozó panasz érkezett, a postaigazgatóság megszervezte a behívott katonák leveleinek és csomagjainak kézbesítését és közli, hogy ezentul a levelek és csomagok legkésőbb a feladástól számított három nap múlva a címzett kezében lesznek.

Reggeli cigarettája mellé kérje a trafikban a „Magyarság”-ot Minden trafikban kapható!**Minden egyetemi hallgató köteles belépni a „Nemzeti Diákfrontba”****Sport-, zenei- és tudományos szekciókon keresztül ellenőrzik a diákok szabadidejét — Hűségesküvet kell tenniük**

(Bucuresti). Őfelsége II. Károly király tegnap aláírta a Diákság Nemzeti Frontjának megalakításáról szóló törvényrendeletet. A diákság Nemzeti Frontjának szervezete a következő:

Legfőbb parancsnok egy generális. Egy-egy divíziót állítanak fel a négy egyetemi városban, Bucuresztben, Iasi-ban, Cernauijban és Kolozsváron. A divízióknak alárendelt szervezete a kohorsz. Minden divízióban annyi kohorsz lesz, ahány főiskola tartozik a divízió körzetébe. A legkisebb

egység a centuria, amely a kohorszokat fakultások szerint osztja be. Minden divízió egy sport és egy zeneszekcióval rendelkezik, minden centuria pedig egy tudományos szekcióval. Minden főiskolai diák számára kötelező, hogy a szekciók közül legalább egyben aktív részt vegyen. Minden szekciót egy-egy tanár vezet diák-titkárok közreműködésével.

Miután a törvény a Diákfront tagjainak köteleességét részletezi, előírja, hogy a Frontból való kizárás egyértelmű

az egyetemről való kizárással. A Diákfront tagjai megkülönböztető jelvényt viselnek. A régi diákegyesületek vagyona a Diákfront birtokába megy át.

A Front-tagság nem mentesít az egyetem rendszeres látogatása alól.

Minden egyetemi hallgatónak, aki a Nemzeti Diákfront tagja, hűségesküvet kell tennie Őfelségére, a rend fenntartására és a román diákhoz méltó viselkedésre.

Biharmegye új prefektusa ma átvette hivatalát

„Biharmegye népének mezőgazdasági offenzívát kell folytatnia”

**Todoruț Valer vármegyei prefektus nagyhatású
beszédet mondott beiktatása alkalmából**

(Nagyvárad.) Szerda délelőtt vette át hivatalát Todoruț Valer ny. tábornok, Biharmegye új prefektusa. A távozó prefektus — Georgescu ezredes — búcsúztatására és az új megyefőnök beiktatására teljes számban megjelentek a prefektura tisztviselői és a különböző intézmények vezetői.

A prefektura tisztviselőkara nevében elsőnek

Avram Nicolae

vármegyei főjegyző szólalt fel, aki megindító szavakban vett búcsút a távozó Georgescu ezredes prefektustól, akiben a tisztviselői kar megértő, jószágos, atyai főnökét tisztelte. A főjegyző ezután lelkes szavakban üdvözölte Todoruț Valer új prefektust és kifejezte a tisztviselői kar bizalmát és odaadását.

Ezután

Chirila Augustin

polgármester Nagyvárad városa, annak tisztviselői és közönsége nevében fejezte ki a mély sajnálkozást, amely kivétel nélkül mindenkit elfogott Georgescu prefektus távozása miatt. Méltatta Georgescu ezredes egyéniségét, a megye — Románia legnagyobb megyéje — Bihar országa élén végzett munkáját.

A polgármester ezután az új prefektust üdvözölte:

— Ismerjük a tábornok urat — mondotta —, hiszen közöttünk is működött, mint a csendőrszolgálat parancsnoka. Tudjuk, hogy papi családból származott és magával hozta az ősi föld, a nyelv, a vallás szeretetét.

A távozó prefektus üdvözlése

A külső tisztviselők a főszolgabírói és jegyzői kar nevében Sfarlea főszolgabíró mondott Istenhozzádot a távozó Georgescu ezredes prefektusnak, kifejezve köszönetét azért a megértésért, amelyet működés során a tisztviselői karral szemben tanúsított. A főszolgabíró az új prefektust biztosította a tisztviselői kar bizalmáról és támogatásáról.

Ezután emelkedett szólásra Georgescu ezredes, aki alig tudta palástolni meghatottságát. A távozó prefektus kifejezte köszönetét azokért a szavakért, amiket hozzá intéztek. Kijelentette, hogy a

megyei tisztviselői kar munkájával, elsősorban pedig Avram Nicolae vezértitkár működésével legteljesebb mértékben meg volt elégedve. Kölcsönös bizalom jegyében működött együtt — mondotta a prefektus — és mindegyik tisztviselő maradék nélkül teljesítette kötelességét. Én nem követtem túlórázást a tisztviselőktől, mégis megfogytakozott számban is ellátták az összes feladatokat. Avram Nicolae vezértitkár irányítása mellett és abban az iskolában, amit Chirila Augustin alispán korábban vezetett be, a biharmegyei prefektura tisztviselői minaképpül szolgáltak a kötelesség teljesítése terén. Ugyanez áll a főszolgabírói karra is és bizvást elmondhatom, hogy az egész országban egyetlen megyében sincs olyan kiváló főszolgabírói kar, mint ebben a megyében.

Georgescu ezredes prefektus ezután kéri az új prefektust, hogy ugyanolyan jóindulattal kezelje a tisztviselői kart, mint ő tette. Külön köszönetet mondott Chirila polgármester szavaiért, akiben még annak idején, mikor al-

ispán ő pedig a kalonai előképzősök parancsnoka volt, kiváló közigazgatási szakember, a megértő és jóindulattal támogató főnököt ismerte meg. Mint polgármester, noha hatás köre el van hátrólva a megyefőnöknek közigazgatási főnöke Chirila polgármester, — mégis sok eseten kikérte tanácsát. A távozó prefektus ezután így folytatja beszédét:

— Uraim jobban szerettem volna, ha a mai gyűlés megtartására nem került volna sor. Azonban nem az ember határoz, hanem a sors. Ugy képzeltem, hogy a mi búcsunkra csak akkor fog sor kerülni, mikor az összes katonákól megvonják a prefektusi megbízást. Megbízást. Másiként történt. Belenyugsom. Elégtételül szolgál, hogy utódomul az utolsó percben — mert előbb más intézkedés történt — Todoruț tábornok urat nevezték ki aki méltó főnöke lesz ennek a megyének, akit lángoló nemzeti szellem és hazaszeretet tölt el.

A nagy tapsal fogadott beszéd után Todoruț Valer tábornok emelkedett szólásra és a következőket mondotta:

Todoruț Valer nagyhatású székfoglaló beszéde

— Meghalottság érzése vesz rajtam erőt az elhangzott felszólalások meghallgatása után. Tudom, mit jelent a búcsú, tudom, mit jelent az, megválni egy posztól, ahol az ember karrierje legszebb fejezetét töltötte. Értélt az az érzés engem is, amikor megváltam a ka-onaságtól. Új tisztségemben is azonban a töretlen megdönthetetlen meggyőződést, hűséget hoztam magammal, hogy a kormányom által megkezdett művet szolgáljam, az újjászülést művém. Harcoljunk vállvetve Öfelsége II. Carol királyért. (Éljenzés, taps.) Ami engem illet, biztosíthatom Georgescu prefektus urat, hogy folytatni akarom az általa megkezdett munkát. Ugyanazt a jólelkű magatartást akarom tanúsítani a tisztviselők iránt, mint amit ő tanúsított. Ha ezek a tisztviselők teljesíteték kötelességüket, miért változtam nek meg ezután a magatartásukat? A mig katona voltam, alantasaimtól nem kértem sem keveset, sem sokat, hanem mindent. E minden alatt azt értettem, — hogy ha kell, feláldozzuk az

életünket is ennek az országnak prosperitásáért, felemelkedéséért, fenntartásáért. Sok férfit látok itt önök között, a kikkel együtt harcoltunk a harctéren. Életünk kockáztatásával, de ha szükség van rá, ma is készen állunk arra, hogy feláldozzuk életünket. Azonban Uraim, most nem kéri ezt tőlem. Most nem vérontási követelnek az idők tőlünk sőt még azt sem, hogy homlokunkat ráncba szedjük. Egyetlen kötelességünk van: a nyugalom. Igaz, borzalmas események történnek nem messze tőlünk. Ezek az események azonban nem fenyegetnek bennünket. Miért aggódalmaskodjunk miért ébredjünk minden reggel reszkető kezekkel. Miért kérjük ijedten, ha sétálni megyünk, hogy „mi lesz”? — Ennek a tüneménynek el kell tűnnie, ennek az ijedtségnek és félelemnek. Mit veszthetünk mi? Semmit. Viszont ha kell, fel kell áldoznunk mindent.

— Én jószággal kérem mindenkitől, hogy teljesítse kötelességét. Kérem — és ha a kérés nem elég, követelem. — Ismerem Bihar országot.

Ismerem a bihari ember jószágát, megértését. Itt születtem, itt nevelkedtem a szomszédban: Kolozsmegyében. A Vla-deasáról át lehet látni Bihar-megyébe, tehát én ide hazajöttem. Szeretettel jöttem, hogy Bihar virágoskertjét tovább ápoljam.

— Kijelenthetem itt, hogy

kinevezésem teljesen váratlanul ért. Senki nem beszélt velem előzetesen, egyszer csak táviratot kaptam, hogy Biharmegye prefektusa vagyok.

Gondolkodtam is, hogy elfogadjam-e a kinevezést. Az ország tulsó sarkából, Konstancából jövök a tengertől, keresztül a Dunán, a Maroson — és úgy éreztem el kell jönnöm.

— Egész sereg megoldásra váró kérdés vár ránk. Nem tartok attól, hogy nem fognak segítségemre sietni. Az Isten szép időt küldött ránk. Meg kell, hogy kezdjük mi is az offenzívát.

Nem olyan offenzívát, mint nyugaton, hanem a mezőgazdasági offenzívát.

Ha időm lenne, én magam is kezembe venném az eke szarvát, hogy szántsak. Nehéz napok jönnek még, minél több buzára van szükségünk, hogy másokat is segíthessünk.

— Biztosítom Önöket arról, hogy amíg én állok a megye élén, nem lesz titkom senki előtt.

Nyitott ajtók és ablakok mellett fogok dolgozni

és mindent megmondok nyíltan. Mindenkitől őszinteséget várok, munkatársaimtól azt kérem, hogy legyenek igazságosak és részrehajthatatlanok.

Todoruț Valer prefektus Öfelsége éltetésével fejezte be beszédét.

Végül ismételtén a távozó prefektus, Georgescu ezredes szólalt fel és kifejezte köszönetét a jelenlevő más intézmények vezetői iránt. Külön elismeréssel emlékezett meg a saját támogatásáról és kiemelte a kisebbségi sajtó lojalitását.

Ezután az új prefektus elnöklelte alatt közigazgatási értekezletet tartottak.

Este a Casa Naționalăban Georgescu ezredes prefektus tiszteletére 150 terítékes búcsúbankettet tartottak.

~~~~~

A gázvédelmi előadások további sorrendje

okt. 19: G, I,
okt. 20: H, J,
okt. 21: K,
okt. 22: L, M,
okt. 23: N, O
okt. 24: P,
okt. 25: R,
okt. 26: S,
okt. 27: T, U,
okt. 28: V, Z.

okt. 29: A, B, C, D, E, F, G
betűsók akik még nem hallgattak kurzust,

okt. 30: H, I, K, L, M, N
kezdőbetűsók, akik még nem vettek részt az előadáson.

Látogatás az amerikai autókirály csodálatos birodalmában

A newyorki Ford-kiállítás pavillonjában

Írta: Aubermann Péter

Ha valaki bepillantást akar nyerni a Ford-művek munkájába, annak nem kell éppen az autógyártás Mekkájába, Detroitba elzarándokolni, némi fogalmat nyerhet már a newyorki világiállításon is. A Ford-pavillon a kiállítás legmagasabb pontján épült és a vállalat harmincöt évi munkájának csúcsteljesítményeit mutatja be. A pavillon tetejéről spirálisan lejt a „jövő útja”. Állandóan egy-két autó kergetőzik rajta. Egy állványon nem oxi-

dáló acélból készült, Mercurinak, az istenek szárnyas küldöncének gigantikus szobra emelkedik. A fogadóteremben feltűnnek Ford első, ma már ósdián ható gépkocsijai, de helyet kapnak természetesen az 1939-es és legújabb típusai is, mint a Lincoln, Zephyr, Mercury és a Ford-8. Roppant érdekes Ford ugynevezett „produkció ciklusa”. Egy hatalmas forgó korong 87 csoportban tárja elénk az autógyártásnál használt nyersanyagokat.

Amlg egy autó a „saját lábán” jár

Miután kitöltöttünk egy nyomtatványt amely arról szól hogy az igazgatóság elhárít magától minden felelősséget a látogatás során történő szerencsétlenségekért, beszélünk a Ford-múzeum előtt állomásozó kék autóbuszok egyikebe, majd rövid várakozás után megindulunk a gyártelep felé. Az utat vasuti vágányok szelik át, ezeken Ford saját vónatai közlekednek. Szakadallanul hozzák a nagymennyiségű nyersanyagot és szállítják a már kész rendeléseket. Érdekes, hogy Detroitban és környékén nem található semmiféle olyan nyersanyag, amely a Ford-művek itteni berendezését indokoltá tenné. Az al-talajban sem szén, sem vas, de még olaj, vagy földgáz sem akad. A város nem fekszik folyó, vagy tenger partján. Azt sem lehet mondani, mintha talán a piac, vagy a nagytömegű képzett szakmunkásság miatt került volna ide ez a hatalmas gyártelep. Detroit és az amerikai autóipar központja maga Henry Ford. Az autógyártás csupán ő miatta kezdte meg itt első típusgyártását. Az új rendszernek, de a szerencsének is tulajdonítható, hogy a vállalat kis magva terebélyes fává lomosodott ki.

Megérkezésünk után bevezetnek egy hatalmas végelethetetlen épületbe. A munkások a gépek tövében guggolnak. Az első benyomás, amit a gyár belsejéből kapunk, az a déli pihenő. Ki újságot olvas, ki szendvicses kenyeret, majszol, egyesek a nagy fáradtságtól elcsigázva, bambán a semmibe néznek, mások meg beszélgetnek. Kérdezősködőnkre Mister Szilágyi lesújt, nyilatkozik az amerikai, illetőleg a detroit-i munkásokról. Szerinte ezek a munkások gyerekesen komolytalanok. Legtöbbször ita lozással töltik el szabad idejüket, szellemi horizontjuk ijesztően szűk, semmi sem érdekli

motor-öntvények és amikor ki csiszolják, ragyognak, mint az ékszer. Valóságos boszorkányszínház ez. A több mint négyezer alkatrész káprázatos fűrészeséggel kerül rá a kocsi. Alighogy megelenik a motor, mint adott jelre, akár csak a kotló megriadt csibéi, innét is, onnét is előbujnak a kisebb és nagyobb alkatrészek. Elhelyezkedik a volán, a vasalkatrészekre rásimul a festék, a rengeleg csavar keresés nélkül rátalál a helyére. Közben a munkások kopácsolnak, srófolnak, igazítanak, löknek és tolnak, csusznak és ágaskodnak. Minden egyes mozdulatot a mérnökök agyafurci pontossággal számítottak ki. Pihenni, meg-

állni, itt nem lehet. A munkás maga is csak egyszerű alkatrész, egy gályapadhoz leláncolt rab.

Legérdekesebb látvány az, mikor az autó a futószalag utolsó darabjára kerül. A motor szinte egészen fel van már szerelve, az emeletről csigával ráeresztik a már kész karosszériára. Minden rendben van: az ablakok, lámpák, párnázott ülések. Még folyik a montázs, de már csurgatják a tartályba a benzint. A végén két munkás előugrik, kipróbálja a kapcsolást, fékeket s utána a kész autót leugrik a futószalagról s saját erejével, hogy úgy mondjam, a „saját lábán” kifut a te remből.

Harminchat év alatt 27 millió autó

Ha meggondoljuk, hogy Ford az őszhaju, de rugékony ember, bár sem az autót, sem a futószalagot nem találta fel, motorizálta az egész világot, önkéntelenül is ámulunk és bámulunk kell. Harminchat éve annak, hogy Ford egy szűk

kis épületben megkezdte munkáját és ezen idő alatt 27 millió kocsit gyártott.

Ha ezek után a fordizmust közelebbről szemügyre vesszük, akkor azonban a csodálkozásunkba más érzelmek is vegyülnek.

Ford zseniális üzletember, de egyben szívtelen kihasználó

Ford, bár jó fizetést ad, mégsem lehet azt mondani róla, hogy szociális meggondolások töltik el. Ford merev individualista, keménykezű, sőt diktátor. Nem tárgyal, hanem parancsol. Kedvezményeket ad, hogy annak láncával rabszolgaként helyhez kösse a munkást. Beleavatkozik a magánéletbe és csak azért nyújt több ennyit, hogy a futószalag segítségével hamarabb kipróbálhassa a benne levő teljes munkaerőt. Az egyhangú, értelem nélküli munka, amelyet mindenki reggeltől estig végez, felőrli az ott dolgozók idegeit. Itt látja az ember igazán, hogy mivé lesz a gép, ha a szerény szerszám szerepétől a zsarnok trónjára emelkedik. A munkás üzemesített, óraműszerű tucatemberré vált, akit megraboltak az alkotás szerelte örömtől. Természetes, hogy ebben a sivár helyzetben rosszul érzi magát. Aki itt 10-15 évig dolgozik, abból a végén roncs lesz. Mister Szilágyi felhívta figyelmemet azokra a munkásokra, akik az autó vázára a fekete festéket fecskendezik.

Egészségük végzetes veszélynek van kitéve, mert kénytelenek állandóan a mérgehatású festékgőzben tartózkodni. Meséli Szilágyi még, hogy egy ízben Ford az üveg-fuvódájában járt, amikor egy munkás beleesett az izzó üveglávába. Mire kihúzták, karjairól teljesen lefoszlott a húsa, csak a vékony csont maradt meg belőle.

Ugy tudom, hogy a Ford-üzemekben kollektív szerződés nincs, a munkások szervezkedő védekezését üldözik. Emiatt és az idegölő munka miatt, 1914-ben átlag három-havonként kicserélődött a munkásszám. Ez tette szükségessé, hogy különböző kedvezményekkel, hitelekkel lekossák a munkásságot, de ennek ellenére ma is erős a munkáshullámozás.

Benyomásainkat összegezve, azt kell mondanunk, hogy Ford megérdemli az elismerésnek azt a babérkoszoruját, amelynek minden levele türelemből, szívós munkából, a technika adottságainak zseniális kihasználásából készült, ha azonban a kritika ítélszéke elé citáljuk, akkor a fejére kell olvasnunk a lesújtó szentenciát, hogy mivel a kizsákmányoló kapitalizmus elveinek hódolt, e kor legszívtelenebb kihasználóinak sorában első helyen áll.

bármilyen
HA NYOMTATVÁNY -ra

volna szüksége, kérjen előbb árajánlatot a

PÁSZTOR EDE

cégtől, amely modernül felszerelt nyomdájával a legkényesebb igényeket is kielégíti.

Telefonhívásra megbízottunkat azonnal kiküldjük. Piacfa Mihai Viteazul 4. Telefon 28-00

Veszek
Ócska ólmot
Cim a Kézben

Heves kézitusa a nyugati fronton

Páris. (Havas.) A francia hadvezetőség szerda reggeli jelentése szerint az éjszaka folyamán az egymással érintkező csapatrészek között heves kézitusára és leszállásból történő harcra került sor. A vonalak mögött nagyarányú csapatmozdulatok történtek.

A francia sajtó kiemeli hogy a francia hadvezetőség hidegvérrel fogadta az első nagy német támadást. A francia lapok kiemelik, hogy a fran-

cia haderők mögött kimeríthetetlen tartalékkészletek állanak. A francia sajtó a továbbiak során utal arra, hogy most vette kezdetét a háború második szakasza. A lapok cáfolják azt a hírt, hogy a harcokban tankok is résztvettek.

A lapok egyébként úgy tudják, hogy a most megindított hadműveletekkel egyidejűleg Németország új diplomáciai akciókra határozta el magát.

Primăria Municipiului Oradea.

Biroul M. O. N. T

6. számú rendelet

Mi, Nagyvárad város polgármestere az 1938. augusztus 14-iki közigazgatási törvény 1. szakasza és az 1939. március 6-i légvédelmi törvény 12. szakaszának 2. bekezdése alapján

tekintettel arra, hogy 1939. szeptember 25-ikétől a légügyi és tengerészeti minisztérium az ország egész területén a (bejelentett és be nem jelentett) légvédelmi gyakorlatok alkalmazását megkezdi, az idevonatkozó törvény 12. szakasza alapján a lakosságnek légvédelmi kioktatása céljából

elrendeljük

1. szakasz. A riadó esetén a következő előírások végrehajtását:

a) Minden intézmény és gyár elégséges riadó eszközzel rendelkezze, ha ez nincs meg, úgy azt azonnal egészítsék ki.

b) Az intézmények és gyárak légvédelmi alakulatai teljes személyzettel és a szükséges felszereléssel birjanak.

2. szakasz. A fényforrások kioltására a következő előírások hajtandók végre.

a) A külső világítás a legszükségesebb minimumra csökkenendő, úgy az utcákon, mint az összes szabad helyeken.

b) A fényreklámok kioltandók.

c) Az üzletek kirakatait rejtett lámpákkal kell világítani, szükség esetén pedig átlátszó függönyökkel is kell alkalmazni.

d) A kocsik, autók, villamosok, kerékpárok kékre vagy zöldre festett reflektorokkal közlekednek.

e) Az intézmények, gyárak, nyilvános helyiségek és bármiféle lakások oly módon rejtik el világításukat, hogy az épületből a fény ki ne szűrődhessen. Erre használható redőny, függöny, drapéria, vagy sötét papír. A helyiség kiszélesítése alkalmából, az ablakok, vagy ajtó kinyitásakor a fényt előzőleg el kell oltani.

f) A portások és szolgálók a riadójel hallatára kötelesek a fényt eloltani.

3. szakasz. Az álcázásra vo-

natkozóan a következő előírások hajtandók végre.

a) Az intézmények és gyárak lehetőség szerint azonnal khaki színűre festik külső falukat, a jövőben az új építkezéseknél, javításoknál pedig kizárólagosan ez a szín engedélyezett. A fehérre festett és a város határában levő kerítések zöldesbarnára kell festeni.

b) Az udvarok és kertek lehetőség szerint ültetéssel álcázandók és a jövőben ezt az álcázást minden tulajdonos végre kell, hogy hajtsa.

4. szakasz. Az intézmények és gyárak homokzsákokkal biztosítják azokat a különböző anyagokat is, amelyek az intézmény számára létfontosságúak.

5. szakasz. Felszólítunk minden családtagot, hogy lehetőségeik szerint szerezzenek be gázmaszkot és családi orvosságos szekrényt, hogy sebesülés vagy gázmérgezés esetén első segélyt nyújthassanak.

6. szakasz. A tűzvész megelőzésére a következő intézkedések hajtandók végre.

a) A magánlakások, nyilvános helyiségek és intézmények padlásait minden gyúlékony anyagtól ki kell tisztítani.

b) A padlás sarkába egy-egy ládát helyezünk egy köbméter homokkal, 1—2 lapát, 1—2 tartály, hogy a gyújtóbombák meg tudjuk fojtani. Ahol lehet ottókkészüléket is be lehet szerezni.

7. szakasz. A vállalatok és intézmények a gázvédelmi alakulatokat gázálcokkal és a szükséges felszereléssel lássák el.

8. szakasz. Ajánljuk a közönségnek, amelynek konfliktus esetén nincs szolgálata, hogy inár előre válassza ki a helyéget, ahova önként elutazik a város esélyes kiürítése esetén és ezt jelentse be a M. O. N. T. ügyosztálynál.

9. szakasz. A közönség minél nagyobb számban vegyen részt a légvédelmi kurzusokon.

10. Felhívjuk a közönség figyelmét, hogy október 25-től megkezdődik a magánházaknál és intézményeknél a lég-

védelmi előírások ellenőrzése. A rendelkezések ellen vétők, vagy az azokat szabotálók 6 hónaptól 2 évig terjedő fogság és 5—50 ezer lei pénzbüntetésben részesülnek.

AZ ÚJ MAXIMÁLIS ÁRAK

A városi ármaximáló bizottság az érdekeltekkel való közös gyűlésen ismét maximálta a közszükségleti cikkek árait. A gyűlés határozatait a polgármesteri hivatal rendelet útján közli a közönséggel.

1939. nov. 15-ig az új maximális árak a következők:

1. LISZT:

0-ás liszt malomból kiszállítva, 18% 9 lei kilónként.
2-ös liszt malomból kiszállítva, 38%, 8,25 lei kilónként.
4-es liszt malomból kiszállítva 8 lei kilónként.
6-os liszt malomból kiszállítva, 6,50 lei kilónként.

2. KENYÉR:

Zsemle 0-ás lisztből, szabad árusítás.
Fehér kenyér 2-ös lisztből 9,50 lei kilónként.
Kenyer 4-es lisztből 8,50 lei kilónként.
Kenyer 6-os lisztből 7 lei kilónként.
Bodegákban és üzletekben még kilónként 50 banit lehet hozzáadni a fenti árakhoz. A banitörédéket nem lehet visszahozni, ezért ugyancsak kenyeret kötelező kiszolgáltatni.

3. HUSÁRAK:

Marhahús hátulsó rész pecsenyének való	24 lei kg.
Marhahús első rész	20 lei kg.
Borjúhús (6 hónapostól 2 évig)	26 lei kg.
Szopósborjúhús (6 hónapig)	34 lei kg.
Sertéshús, a szokásos 10% csonttal	36 lei kg.
Sertéshús (belső, vagy egyéb izmos része)	40 lei kg.
Olvasztani való szalonna	44 lei kg.
Zsir	48 lei kg.
Szalonna (füstölt, borsozott, vagy sós)	50 lei kg.
Juhhús hátulsó rész	20 lei kg.
Juhhús első rész	18 lei kg.
Bivalyhus hátulsó rész	20 lei kg.
Bivalyhus első rész	18 lei kg.

4. TEJ. — A piacon 5—6 lei literenként.

Házhoz szállítva 6—7 lei.

5. CUKOR. — Cukor kristályos 32 lei kilónként
Cukorpor 33 lei kilónként
Cukor kocka 34 lei kilónként

6. TOJÁS. — 3—5 lei párja.

7. SÓ. — A só kicsiben ára a következő:

a) a só ára	2,70 lei kg.
b) a nagy, örölt, vagy darabos csomagolása	0,30 lei kg.
c) az örölt só csomagolási anyagköltsége	0,10 lei kg.
d) a viszonteladó haszna	0,50 lei kg.

Összesen: 3,60 lei kg.

8. PETRÓLEUM. — Világításra kicsiben 4,78 lei kg.
literenként 4,00 lei kg.

9. ÉLELMISZERÁRAK:

I. osztályu étteremben: Egykis menü (leves, vagy csorba, sült főzelékkel, vagy salátával és sütemény)	34 lei
Nagy menü (előétel, leves, vagy csorba, sült főzelékkel, vagy salátával és sütemény)	40 lei
Husleves	8 lei
Főzelék	12 lei
Főtt tészta	15 lei
Sütemény	10 lei
Tejeskávé habbal	15 lei
Tejeskávé	13 lei
Feketekávé	12 lei
Kapuciner	12 lei

Az éttermek és étkezdék tulajdonosai kötelesek minden nap reggel is este is étlap elejére kiírni az itt közölt menüket.

Vendéglőkben és éttermekben az étlap készítése kötelező.

A menü árában nem foglaltatik benn a pincérk szálaléka.

Akik a maximális árakat túllépik, vagy a rendeletnek nem vetik alá magukat, szigorúan meg lesznek büntetve.

Nagyvárad, 1939. október 13.

A rendeletet AUGUSTIN CHIRILIA polgármester és NICOLAE POPESCU közzéteszték.

Kozákság és mandzsu katonaság küzdelme a kínai banditákkal

A hatalmas kínai birodalom óriási rezervoárja ontja a nincstelen kulik százazreit, akik hazájukban a folytonos elemi csapások következtében földönfutókká váltak és leírhatatlan nyomorukban a japánok által szerzett Mandzsukuóban igyekeznek maguknak bevető falatot szerezni.

A békeévekben, amikor még Mandzsuriának hívták Mandzsukuót és amikor az orosz impérium felségjoga alá tartozott, akkor is hasonló állapotok voltak ezen a nagy természeti kincsekkel bőven megáldott gazdag országban.

Vereszájev, Kelet-Szibéria egykori katonai kormányzója vetette fel az ötletet, hogy békét kell kötni a bandák vezéreivel, akiknek formális évi hadisarcot kell fizetni. A tábornok még is találta a módját, megállapodott velük. A bandák erejére jellemző, hogy volt olyan vezér, aki abban az időben évi 200.000 aranyrubelt kapott az orosz államkincstártól. A száz év óta garázdálkodó mongol-kínai bandák — amelyeket a nép „hunhuz”-oknak nevez, — 1912-ben kötötték meg a békét az oroszokkal. A világháború kitöréséig csendben maradtak, sőt a forradalom kitöréséig rendszereken huzták zsoldjukat. De azután az azt követő felfordulásban megszűnt a banda pénzélése, amely egyúttal a banditizmus feléledését vonta maga után.

A bolsevikok uralomra jutása ideig-óráig féken tartotta a bandákat, melyek között megjelentek a szovjet agitátorai, azt hangoztatva, hogy most már nem kell rabolniuk, gyilkolniuk, mert ők ugyanazokat a jogokat fogják élvezni, mint a gazdagok. Az ígéretek nem tudták meggyőzni a bandákat, újból megindult a népvándorlás Mandzsuria felé: Hajlarban, Cicikarban, Karbinban, Dairenben és a többi nagy mandzsu városban egyre több kuli jelent meg. A japán uralom azonban ismét elkeserítette ezeket a szegény tömegeket, s elődeik példájától felbuzdulva, bandákká tömörültek és ismét megkezdtek rablóhadjáratukat a tehetős falvak és városok lakói ellen.

Japán rendcsinálás

Véres összefutkozásokra került a sor. Ha megszálltak egy várost, ott kő kövön nem maradt, bennszülött hadifoglyot nem ejtettek, akik el tudtak menekülni, azok teljesen koldusbotra jutottak.

Japán intervenciója egyideig azt a látszatot kellette, hogy vége a bandák garázdálkodásainak, de mint a most kiadott jelentésből kiderül, az állapotok nem nagyon változtak. Ma is vérben uszlik ez az ország,

amely már egy évszázad óta szenvedő hőse a hunhuz rabló hadjáratnak. A japánok kevés sikerrel veszik fel a harcot a bandákkal. Van olyan időszak — az elmúlt két év —, amikor több, mint másfélszáz ezer banditát öldöstek rakásra, de el-

tűntetni a föld színéről ők sem tudták azokat.

Csak kevesen tudják, hogy a világ tulsó felén, a mandzsuk, koreaiak, a mongolok, a kínaiak, a burjátok, és még megszámlálhatatlan más kisebb fajok világában, a távolkeleten már száz éve dúl egy háború, amely mindaddig örök tűzfészke mard ennek a szerencsétlen földrésznek, amíg emberséges életviszonyokat ott nem teremtenek, amíg a föld ott fel nem szabadul az elnyomó japánok alól.

Az antant-politika nagy egyensúlyi kísérlete:

Párisi elutasítás — Berlinnel szemben párisi remények — Moszkvával szemben

A Quai d'Orsayn a nyugati hadműveletek megerősödését jósolják

(Páris.) Új idők, új tények. S az új tények nem mardhatnak hatás nélkül az antant-politika további útjaira sem. Egy héttel a háború előtt még az volt London és Páris legnagyobb problémája: — vajjon elég erősnek érzi-e magát ahhoz, hogy Oroszország nélkül is, szembe tudjon szállni a német—orosz meg nem támadási szerződés létrehoztaival kitűnő stratégiai helyzetbe került Németországgal? (Nyugaton: Siegfried-vonal, délen Itália, keleten: az orosz biztosítékok.) Ma, a háoru második hó napjában, ugyanezt a kérdést már így kell feltennünk: vajjon elég erősnek érzi-e magát az antant ahhoz, hogy a lengyelországi harcok után esetleg más frontokon is együttműködő német és orosz hadsereggel szemben fel tudja-e venni a harcot?

Az antant kétségtelenül igen erős, hadserege korszerű és nyersanyag-kincsei kifogyhatatlanok. S mégis, a jelek azt mutatják, hogy Páris is, London is világosan látja az új helyzet nehézségeit is. A nyugati nagy hatalmak politikája az utóbbi esztendőkhöz nem tudott lépést tartani a diktatúrák sakkhúzásaival. Az antant politikából leginkább a riposzt-készség hiányzott. Talán parlamenti berendezkedése, más életformái akadályozták meg ebben. Ilyenkor az antant azt mondotta, hogy „de az idő megint csak nekünk dolgozik” s ahol nem mindig sikerültek a tettek, ott gyakran és szívesen erre az optimizmusra bízta a továbbiakat. Páris és London ma már világosabban látja a helyzetet, tettei és hangjai is megváltoztak, de a politikai kemény diókat még mindig szívesen erre az optimizmusra bizza. „Az orosz rejtélylyel” pl. ismét így áll szemben Páris és London. Merre tart

Moszkva és mik igazi célkitűzései? — ez ma Európa legnagyobb kérdése. S minden jel arra mutat, hogy az antant erre a kérdésre még mindig nem ismeri a választ. Páris és London még mindig a sötétben tapogatózik és informátorai még mindig nem tudják a döntő felvilágosításokat megadni.

Az antant Oroszországgal szembeni politikája mindenesetre óvatosabbá válik, e napokban nem értesülései, hanem szinte csak politikai ösztönei vezetik, prognózisában azonban a sötétlátás helyett újra csak inkább az optimizmus felé hajlik.

Ez volt az oka annak, hogy Molotownak közvetlenül a lengyelországi offenzíva után leadott semlegeségi nyilatkozatát az antant, még mai napig is, érvényesnek tekinti, ez volt az oka annak, hogy a francia lapok kommentárjaiban állandóan az az uralkodó elv csendül ki, hogy nyugati előnyomulás tulajdonképpen a kelet-európai német operáció ellen irányul, végül Churchill első tengerészeti lord, szeptember 28-i nyilatkozatában egyenesen Anglia, Franciaország és Oroszország közös érdekeire mutatott rá.

Mindezek után úgy tűnik, hogy az antant multbeli nyilatkozatai és jelenlegi magatartása között bizonyos ellentétek állanak fenn. Áll ez pedig legelsősorban is a lengyelekkel szembeni barátságra, amely mellett az antant annyiszor hitet tett, ugyanakkor pedig Molotow nyilatkozatának elfogadása és Churchill beszéde, az Oroszország felé hangsúlyozott, további barátság fenntartási készség, mást mutat. Ez az ellentét azonban csak látszólagos. A fentebbi példák is azt mutatják, hogy ha a lengyel kérdésben valamilyen beletörődés — tagadhatatlan —

fenn is áll, úgy ez eddig csak Oroszország, de soha sem Németország felé nyilvánult meg. A válasz tehát ez: az antant ugyan még mindig nem látja tisztán Oroszország valódi célkitűzéseit, de mindenesetre ezúttal is, megszokott optimizmusára bízva magát,

nem adja fel továbbra sem annak reményét, hogy Oroszországot távoltarthatja a nagy európai háborúba való beavatkozástól.

S e tétel bizonyítható: — ugyanakkor, amikor a Németországhoz közelálló Mussolini, fenti gondolatmenetre rámutatva, a lengyelországi fajt accompli elfogadását sürgette (szept. 24. beszéd), az antant a legerélyesebb „nem”-mel felelt, Oroszország felé pedig, mint a példák bizonyítják, — nem zárkózik el ugyanezen indítvány elfogadása elől. Figyelemreméltó, hogy az antant ezt az álláspontját két érveléssel is indokolja: 1. Oroszország multbeli magatartása, szemben Németországgal, egészen mostanáig, mindig a status quo-hoz alkalmazkodott, 2. Oroszország felé, Lengyelország keleti vidéke nagyobb néprajzi egyenlenséget mutatott, mint nyugaton Németország felé.

Párisban azonban ennek dacára is békétárgyalásokra jelenleg semmi lehetőségét nem látnak.

Egy békekonferencia lehetősége, amelyről a Wilhelmstrasse folyosóin annyi szó esett és a második német—orosz egyezmény ezt az antantnak nyíltan fel is ajánlja — túlhaladt.

Az európai egyensúly diplomáciai uton való helyreállítása a felfogás szerint nem lehetséges.

Ilyen körülmények között: a keleti front megszűnésével, Páris katonai köreinek figyelem egyre jobban a nyugati hadszíntér felé fordul. Mivel az antant Berlinnel szemben semmi kétséget afelől nem hagyott, hogy a fegyvert nem teszi le, Párisban arra számítanak, hogy a Maginot- és Siegfried-vonal eddigi aránylagos csendje után, most már

a németek fogják nyugaton is az erőteljesebb támadásokat megkezdni. Az új, nagy hadszíntér ezek szerint, valószínűleg már néhány napon belül, a német-francia határ lesz.

A párisi sajtó be is számol ennek jeleiről:

a német hadvezetőség keleten felszabadult csapatainak túlnyomórészt a nyugati frontra irányítja át.

A nyugati hadszíntéren igen hosszú és szívos küzdelemre számítanak. Sok időbe fog kerülni, míg a két páncélvonal között állandóan újra megmeregvedő állóharc mozgó támadásokba mehet majd át. Most már Párisban is legalább egy-két évi küzdelemre számítanak és ezért ehhez is mérték készülődnek fel a legközelebbi hónapokra.

Székely Péter

Diadalmenetben vonult be Berlinbe a „Royal Oak“-ot elsü- lyesztő tengeralattjáró legénysége

(Berlin. DNB). Prien sorhajóhadnagy és a tengeralattjáró személyzete, amely a „Royal Oak“-ot elsüllyesztette, Hitler pilótájának vezetésével repülőgépen érkezett Berlinbe. A repülőtéren magas rangú tisztek fogadták őket és valóságos diadalmenetben vonultak be a főváros utcáin. Hitler délután külön kihallgatáson fogadta a tengeralattjáró személyzetét.

(Berlin. DNB). Annak a tengeralattjárónak a parancsnoka, aki elsüllyesztette a Royal Oak cirkálót és súlyosan megrongálta a Ripals csatahajót, most érkezett vissza tengeralattjárójával német kikötőbe. A tengeralattjáró parancsnoka nyilatkozott a német sajtó képviselői előtt. Elmondotta, hogy tengeralattjárójával sikerült a kikötő előtti védővezetést áttörnie.

Úszó idényre

szövet maradványok

egész öltöny, kabát és kosztüm méretben is, valamint vászon, nemű abrosz, törülköző, damaszt maradványok nagyon olcsó árban érkeztek

Steiner maradványokhoz

Calea Victoriei 3, udvarban balra

A periszkóp látómezejében két csatahajó körvonalai bontakoztak ki. Az egyik csatahajó félig elfődte a másikat. Az első kilőtt a torpedó a távolabb álló csatahajót érte és az orránál sebesítette meg, míg a második torpedó a közel álló csatahajót érte derékban. A távolabb álló csatahajó volt a Ripals, amely orrával azonnal lesüllyedt, igazolva, hogy a hajót súlyos baj érte. A Royal Oak oldalán több víztölcsér emelkedett a magasba a robbanás nyomán, égnyak, páncéltorony részek, kémények emelkedtek a levegőbe és a parancsnoki hid részei.

— Ezután nyomban felkészültünk a kifutásra — mondotta a parancsnok, — mert a torpedózás után még más feladatok is vártak megoldásra, ami miatt biztosítanom kellett a legénység életét és a hajóm használhatóságát. — Ugyanazon az úton távoztunk, mint amelyiken jöttünk. Hátunk mögött az angolok fénytörőekkel kutattak utánunk és morsejeleket adtak le.

A német sajtó nagy részletezéssel foglalkozik a Firth of Forthnál végbement repülő-támadással és a Royal Oak, valamint a Ripals tragédiájával. A Berliner Börsenzeitung annak a véleményének adott

kifejezést, hogy a német tengeralattjárók ott mértek csapást az angol flottára, ahol a világháború idején az angol flotta állítólag győzelmet aratott a német haditengerészet felett.

A Deutsche Allgemeine Zeitung kiemeli, hogy az angolok a háború céljának Németország megsemmisítését jelölték meg. A lap azt írja, hogy ilyen

Gunyképek Chamberlainről Bécs uccáin, szovjet-vörös zászló a Kärtner-strassen

Bécs főpolgármestere Németország békés szándékait hangoztatta Délkelet-Európa iránt a román újságírók előtt

Az „Universul” kiküldött tudósítója jelenti Bécsből:

A bécsi mintavásárra meghívott román újságírókat fogadta Neubacher, Bécs főpolgármestere. Neubacher a nemzeti szocialista rezsim egyik prominens egyénisége és híres közgazdász. Hosszasan beszélt a román újságírók előtt a Németország és Délkelet-Európa közötti kereskedelmi kapcsolatok megszervezéséről, Németország szándékáról, hogy megkönnyítse az értékes fejlődést a világ ezen részén és Németország érdeke, hogy tudja, hogy a Duna szabad közlekedési útvonal legyen a partjain élő népek között.

A nyugati front helyzetét illetően Neubacher úgy hiszi, hogy a háború hamarabb véget ér, semmint hiszik és semmiesetre sem tarthat addig, ameddig London szeretné. — Neubacher is célzott

arra az új harcmodorra és fegyvernemre, amit rövidesen a háború mérlegébe dobnak.

Neubacher szavaiban kiemelte Franciaországot, annál erősebben támadta azonban Chamberlaint.

Chamberlainről egyébként gunyképek jelentek meg Bécs utcáin.

Más plakátokon angol lapidézeteiket közölnék, amelyeket sértőnek találnak a német népre. Azt akarják elhíttetni, hogy Anglia nemcsak a nemzeti szocialista rezsim, de a német népközlés ellen visel háborút.

célok mellett az egész háború értelmetlen valami. Angliának gondolnia kellene arra, hogy rövid idő alatt több csatahajót veszített el és nem egy sérült meg súlyosan.

(Berlin. DNB). Hitler tegnap a birodalmi kancelláriában, Raeder ellentengernagy jelenlétében fogadta annak a tengeralattjárónak tisztjeit és legénységét, amely a Royal Oak-ot elsüllyesztette. Hitler rövid beszédben mondott köszönetet a tengeralattjáró tisztjeinek és matrózainak, majd a tengeralattjáró parancsnokának, Prien sorhajóhadnagynak mellére tűzte a vaskereszt lovagkeresztjét. A hivatalos aktus után a tengeralattjáró tisztjeit és legénységét Hitler magánlakosztályában ebéden látta vendégül.

1. Magyarság 1 lej
2. Magyarság friss
3. Magyarság korán reggel minden trafikban kapható

Tegnap óta a Kartnerstrassei Bristol szálló erkélyén a vörös szovjetlobogó leng.

A kíváncsiak százával jönnek megnézni, hogy meggyőződjének a politikai valóságról.

A bécsi lapok egyre többet írnak a balkáni államok semleges blokkjának megalakulásáról, amely Olaszország égisze alatt és Magyarország részvételével alakulna meg. Magyarország, írják a bécsi lapok — óhajtja a blokk megalakulását és a pesti lapok mind gyakrabban céloznak rá.

Német lap célzásai a cseh függetlenség visszaadásáról

(Berlin). A „Deutsche Diplomatische Korrespondenz” azt írja, hogy Chamberlain és Daladier a versaillesi béklyóba akarják visszaszorítani Németországot. Fel akarják támasztani a versaillesi Csehszlovákiát és Lengyelországot. Maguk a csehek és szlovákok sem akarják ezt. Németország tiszteletben akarja tartani az idegen népiségeket, de nem engedi meg, hogy feláldozzák azok a bástyaállamok, amelyek idegen hatalmak eszközei voltak Németország ellen.

Nyilvánosságra hozták Kalinin és Roosevelt táviratváltásának szövegét

Moszkva. (Tass.) Kalinin, a szovjetkormányzat elnöke tegnap válaszolt Roosevelt üzenetére. A válasz megérkezése után Roosevelt is nyilvánosságra hozta táviratának a szövegét. Eszerint a táviratváltás a következőket tartalmazta:

Roosevelt megállapította Kalininhez intézett táviratában, hogy az Egyesült Államok nem vesz ugyan közvetlen részt az európai események intézésében, de Finnországhoz régi rokonszenv fűzi. Hivatkozik Kalininnek arra a néhány évvel ezelőtti elhangzott nyilatkozatára, amely szerint a Szovjetunió békepolitikát folytat és soha nem fog erőszakkal, vagy hatalmi nyomással más állam belügyeibe beavatkozni. Ez a nyilatkozat nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az Egyesült Államok felvette a normális kapcsolatokat Oroszországgal és Roosevelt bizik abban, hogy a Finnországgal való tárgyalásokon is ez a vezérelv irányítja a Szovjetet.

Kalinin választáviratában viszont megnyugtatta Rooseveltet, hogy a finn-orsz. tárgyalások a finn függetlenség teljes fenntartásának alapján folynak és Oroszországnak — mint eddig is, ezután sem lesz soha célja más államok függetlenségét fenyegetni, csupán a megváltozott európai körülmények kívánják meg bizonyos újabb felmerült problémák rendezését.

A Neue Züricher Zeitung Stockholmból származó tudósítása arról számol be, hogy a finn-orsz. tárgyalások során Oroszország a következő négy követelést terjesztette a finnek elé:

1. Kölcsönös katonai szerződés

dés a két ország között,

2. Az északi tengeren a Hanke sziget átadása orosz bázisok céljaira.

3. Bizonyos apróbb határkiszárazások és

4. Négy kisebb sziget átadása a finn öbölben tengeri bázisok céljaira.

A svájci lap úgy tudja, hogy az első három pontot illetően már meg is történt az elvi meg egyezés Helsinki és Moszkva között, a végleges elintézés elé nehézségeket csak a negyedik pont hátráltat. Ugy Helsinki-ben, mint Moszkvában biztosra veszik azonban, hogy a megegyezés a negyedik pontban is hamarosan bekövetkezik.

Figyelmeztetés!

Napjaink rohanó tempója megköveteli, hogy lépést tartunk az eseményekkel. A mai ember nem várhat 24 órát, hogy megtudja, mi történt. Az éjjeli eseményekről nem tájékoztat senkit más lap, mint az 1 leics Magyarországa, mely mátol kezdve

minden trafikban már

k o r á n reggel kapható

Nagyvárad anyakönyve

Születés:

Lefkovich Gitta, Valentin Erzsébet, Friedmann Tibor, Megyesi Ilona, Rádi Ferenc.

Házasság:

Lázár József — Ábrahám Laura, Ráu Eugen — Pele Natalia, Filipescu Aurel — Popovici Margareta, Berliner Lajos — Kácsér Klára.

Halálozás:

László Mihály 53 év, özv. Dibár Györgyné 72 év, Nicu Maria 9 nap, Gonda Juliana 37 év, özv. Szolman Alfrédné 79 év, Köteles József 32 év, özv. Franki Istvánné 72 év, özv. Kiss Mihályné 50 év.

— Személyazonossági igazolványok zöld és sárga beszerezhető a Bérlok Szövetségénél, Str. Rimanóczy 12, kapu alatt jobbra, ujjlenyomat ugyanott.

**Magyarságot vehet
Aztán nyugodt lehet
1 lej az ára
S nyugodt lehet mára**

Rádió műsor

Péntek.

BUCURESTI. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. — 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 19 Lemezek. 20.15 Schrammelzene. 20.35 Opera. 23.45 Hírek. 19.15 Lemezek. 20.40 Dalok. 21.15 A Filharmonikusok hangversenyének közvetítése. 23.10 Hírek.

BUDAPEST I. 7.45 Torna, hírek, gramofon. 8.20 Étrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vizjelzőszolgálat. 13 Déli harangszó. 13.10 Cigányzene. 14.30 Rendőrzene. 17.15 Diákféltára. 18.15 Tánclemezek. 18.30 Előadás magyar-országi hallgatóknak. 19 Sportközlemények. 19.10 A rádió szalonzenekara. 19.45 Egészségügyi kalendárium. 20.30 Tannhäuser, opera. 21.35 Külügyi negyedóra. 23.25 Jazz. 24.20 Cigányzene.

SPORT

Rónay lemondott

Barta vette át a NAC trenirozását

A NAC legutóbbi szereplésével sokan nem voltak megelégedve és ennek az elégedetlenségnek a NAC vezetői közül is többen kifejezést adtak. A csapatot tudvalevően Rónay, a zöld-fehérek régi válogatott játékosa trenirozta, aki nagy lelkiismeretességgel és ambícióval foglalkozott a fiukkal. Hogy a lelkiismeretes munkának és fáradozásnak nem volt meg a várt eredménye, annak Rónay szerint külön oka van és azokat az okokat Rónay a vezetőség tudomására is hozta. A vasárnapi mérkőzés után Rónay levonta a konzekvenciákat és lemondott a NAC tréningségéről.

A NAC azonnal új trénerről gondoskodott és a zöld-fehérek első csapatának edzésével Barta Jóska, a NAC másik régi válogatott játékosát bízta meg. Barta Jóska a csapat trenirozását megkezdte és a zöld-fehérek tegnapi tréningjét már Barta vezette.

Felfüggesztettek Tautut és Muresant

Rájár a rud a futballbírókra

A bucuresti bírótestület felfüggesztette Tautu szatmári Muresan kolozsvári futballbírók játékvezetői jogát. Tautut a Rapid-Carpati, Muresant az AMTE-Unirea Tricolor mérkőzésből kifolyólag felfüggesztették fel. Tautut egy hónapra, Muresant megidéztek a legközelebbi ülésre és addig is felfüggesztették.

A nagyváradi közönség — bár nem bosszuálló, — nagy elégtétellel és örömmel veszi a két bíró felfüggesztését. Valóban, ialán egyetlen város

egyesületeinek sem ártottak annyit, mint a nagyváradiaknak. Nem egy csapat a kiesését köszönheti a pártos futballbíróknak.

Tautu és Muresan urak is „jól” ismertek Nagyváradon. Nem egy mérkőzést tettek tönkre. Tautu, csak legutóbb is felháborító módon bírskodott Nagyváradon. Reméljük, hogy a bíróbizottság folytatja tisztogatósi működését és megszabadulunk néhány nem odavaló játékvezetőtől.

Táblai hírek

(Nagyvárad). Két és félévvel ezelőtt, 1937 február 25-én, a szatmár-bikszádi keskeny-vágányu vonal mentén, Vadászlap állomás közelében, ki-gyulladt és leégett Chira Gheorghené ottani lakos szalmafedeles háza. Chiráné azt állította, hogy a ház a vasuti mozdony kipattanó szikrájából gyulladt ki. Ezért beperelte a vasutat és a leégett házért 45.920 lei kártérítést követelt. A járásbíróság helytadott Chiráné keresetének és elmarasztalta a vasutat. A vasut jogorvoslatlál élt és a törvényszékhez fellebezett. A szatmári törvényszék azonban elutasította a fellebbezést és helybenhagyta a járásbíróság ítéletét. A vasut most felfolyamodással élt a táblához. A tábla tegnap foglalkozott az ügygel. A nagyváradi tábla azonban szintén elutasította a vasut fellebbezését és jogerősen kötelezte a 45.920 lei kártérítés megfizetésére.

Freund József szatmári petróleumkereskedő cég beperelte Szatmár vármegyét és dr. Chis Nicolai akkori erdödi főszolgáirót. A kereset szerint ezelőtt 12 évvel, az 1927 július havi választások alkalmával a vármegye dr. Chis Nicolai ut-

ján 10.220 lei értékű benzint rendelt. A kortesautók számára rendelt benzin értékét azonban senki sem fizette meg. A járásbíróság előtt Szatmár vármegye azzal védekezett, hogy a vármegye nem rendelt benzint és a megye semmiféle jogviszonyban nincs a Freund céggel. A járásbíróság ezen az alapon a megyét kivonta a perből, míg dr. Chis Nicolait elmarasztalta 10.220 lei erejéig. Fellebbezés folyán került az ügy a törvényszék elé, a szatmári törvényszék azonban helybenhagyta a járásbíróság ítéletét. Chis az ítélet ellen felfolyamodást jelentett be a táblához, a tábla azonban elutasította Chis dr. jogorvoslatát és helybenhagyta az előző fórumok ítéletét.

Szakali Györgyné Harnicesti községbeli (Máramaros-megye) lakost a szatmári esküdtszék egy gyilkossági ügyben tanuként hallgatta ki. A vallomás után Szakaliné ellen eljárást indítottak hamis eskü címén és vizsgálati fogságba helyezték. Szakaliné 100 napot ült vizsgálati fogságban, amíg főtárgyalásra került a sor. A bírósági tárgyaláson, azon a címen, hogy Szakaliné tévedhetett a tényállás tekintetében

— felmentette a vád és következményei alól. A meghurcolt asszony erre beperelte az államot és a 100 napi fogságért napi 50 lei, vagyis 5000 lei kártérítést követelt. A szigeti törvényszék azon a címen, hogy kártérítés csak a vádlott bebizonyított ártatlansága esetén jár — elutasította a keresetét. Szakaliné a táblához felfolyamodott fel, de a tábla is elutasította a jogorvoslatot.

Apróhirdetések

ÁLLÁS

Ügyes kifutólány azonnalra felvétetik. Novák, Episc, Ciorogariu u. 1.

Orth. zsidó körökben bevezetett ügynököt keresek. Címét adja le a kiadóba. 4302

14-15 éves fiúk, leányok ujságáruslásra jó keresettel felvétetik. Jelentkezni a kiadóhivatalban. 3-72

Jól főző idősebb mindenest szakácsné azonnalra felvétetik. Jelentkezés reggel 8-tól délután 2-ig. Genici, Str. Delavrancea 33. 4350

Kifutófiú felvesz König & Bayer, Str. Moldova 38. 4372

Cipészsegédet keresek. Kerekgyártó, Oşorheiu. 4375

Munkásnőket azonnalra belépésre felvesz Fabrica de Ardei Imperial, Str. Minelor 43. 4362

Lapkihordót — lehetőleg gyakorlattal bírót — bevezetett helyre, az Őssi telep környékére keresünk. Jelentkezni a kiadóhivatalban.

Nyomdai tanulólányt, etnikait, felvesz a Pásztor nyomda. Jelentkezés lapunk kiadóhivatalában.

VÉTEL-ELADAS

Eladó fekete kabát, kosztüm és ruha kis alakra. Cím a kiadóban. 4357

A volt városi szállótelep mellett (Str. Stroiescu), a nagyállomástól alig 5 percrenyire, több ház építésére is kiválóan alkalmas földterület eladó. Értekezni a tulajdonosnál d. e. 8-10-ig Str. Franceză 12

Patkányfogó kutyát megvételre keresünk. Cím a kiadóban.

LAKÁS

Kiadó szoba konyhás szép szuterén lakás. Str. Ep. Pavel 17. 4376

Egy szoba, konyha, speiz kiadó. Str. Cogălniceanu 2-c. 4341

Egy szoba, konyha, fürdőszobás lakás, összes mellékkeliségekkel november elsejére kiadó. Str. M. Presan 12. 4374

NYOMATOTT PÁSZTOR EDE CÉGNEL ORADEA.